

Sacra Scriptura majestas non suata, sed vera, ac solida.

Mosaici Tabernaculi mystica expositione, loquens de sacrae Scripturae majestate, ita egregie: Hec tam habitum, quam vitium meretricium respicit, ut amplius placeat nucleus sub cortice, quam mendax fucus in vertice. Inaurata itaque est, quia & facie pulchra, & sensu est bona. Vide sis ibi alia ad rem presentem.

SECTIO XXVII.

Laudabilis valde, magno pretio, ac loco habenda nobilitas imata, & perantiqua, nisi vitiiis fadetur; & quare.

859 SIVE aeternam generationem ex Paterno intellectu, sive temporariam ex Mariario utero spectes. Christi exortus nobilissimus extat, quo nobilior nullus; quandoquidem ingenta ei nobilitas, & perantiqua, innata, & perantiquae bonitati adsociata. Candor est enim lucis aeternae, speculum sine macula, & imago bonitatis illius. Hanc utique generis sui claritatem commendat Incarnata Sapientia, dum ait: Ego ex ore Altissimi prodivi primogenita ante omnem creaturam. ut ostendat, ingentiam, & antiquitatem illustrem nobilitatem laude esse dignissimam, & magni habendam, nisi fadetur vitiiis. Et cur non gloriabuntur homines nobilitatis titulo, cum vel ipse Christus, qua homo est, claros suos natales tantopere commendet?

860 Etenim si nobilitatis originem expendamus, a Deo ipso, unico & immediato primi hominis efformatore & progenitore effluere, Christiana doctrina affirmat. Quid laudabilius? Totum Deum recogita formam divinissimam, imagine speciosa, habituque humano (ut multi credunt) conspicuum, Adami corpus ex limo terrae accuratissime elaborantem. Limus vero toties honoratur, quoties manus Dei patitur, dum tangitur, dum decerpitur, dum deducitur, dum effingitur, uti loquitur Tertullianus lib. de Resurrect. carnis. Sic homini secundum corpus datum est esse aliquid origine generosius, subtextit ille. Ut autem Deus corpus animaret, animam insufflavit dicitur, Genes. 2. 7. Inspiravit in faciem ejus spiraculum vitae. Quasi rationalis anima, pars hominis nobilior, nihil aliud esset, quam certa quaedam de substantia ipsius Dei decisa portio quasi quidam a divino pectore, aut corde halitus, imo quasi Dei viscera & cor. Sic efformatus homo apparuit ad imaginem & similitudinem Dei, nullum alium immediatum progenitorem agnoscens nisi Deum ipsum, cujus ipse formam perfecte referebat, uti filius respectu parentis. Ut enim Philo Judaeus loquens de

Adami nobilitate lib. de Nobili. Illi nemo parens, auctorque vitae nisi Deus fuit. Adamus ille est, a quo omnis patrui nobilitas descendit. Ecce tibi, qua ratione a Deo ipso originem trahat humana nobilitas, quantique momenti sit, a nobilibus parentibus ortum trahere. Nobilitas certe terreno corpori major optari non poterat, quam habere architectum, factorem, & parentem ipsum Deum: nulla gloriosior affinitas, quam animae rationis compositi, quae imaginem Dei indelebilem ferat, esse quasi conjugio longè jucundissimo, atque inseparabili copulatam. Opportunissima sunt S. Nysseni verba ex lib. de officio hominis, pro Adami nobilitate. Hominem, inquit, natura divina, cujus omnia parent imperio, ima-

ginem esse, nihil esse putandum est aliud, quam in ipsa sua Regium ei decus in ipsa creatione tributum creatione esse. Quemadmodum enim more humano, qui tributum esse. Quemadmodum enim nativa forma indicia effingunt, atque etiam purpura amictu regiam dignitatem expriment, eaque deinde suis imago numeris absoluta, ex consuetudine Rex appellatur. Ita & hominis natura sic condita, ut reliquorum creatorum domina esset propter eam, qua Regem hujus universitatis refert, similitudinem, imago quasi viva erecta est, cum qua & dignitas, & nomen archetypi communicatur.

861 Certè tanti apud Deum extat clara hominis profapia, innata & perantiqua nobilitas; ut non nisi ex nobilibus Parentibus carnem sumere, & nasci voluerit Dominus Jesus, ut claret ex catalogo progenitorum illius, secundum Mattheum & Lucam; & observant Interpretes utriusque Evangelii. Vix enim nobilis, & illustris vir fuit ab Adamo usque ad Virginem Matrem per multa annorum millia, qui non in parentem Christi vocaretur, & in cujus familiam Deus ipse non finitauerit, minime interrupta serie parentum clarissimorum, quorum ascensus in Adamo ac Deo ipso, unico & immediato Adami principio, terminatur. Sic enim habes apud Lucam 3. 23. Jesus erat incipiens quasi annorum triginta, ut putabatur filius Joseph, qui fuit Heli, &c. qui fuit Adam, qui fuit Dei. Quod S. Bernardinus Senensis praclare animadvertit, qui tom. 1. Serm. 61. cum Christi, & Mariae nobilitatem ex utraque Genealogia Evangelica multis commendasset, articulo 1. cap. 1. concludit: Ut ex hoc manifestè clarescat, quod omnis nobilitas corporis concessa humano generi in Adam, a Domino principaliter data est, ut descenderet per multas generationes, & per Virginem Matrem terminaretur in Christum. Quid hoc quaeso? Cur cana, ac veneranda nobilitatis tantopere studiosus ostenditur Jesus, qui humilis, & abjectus nascebatur? Nonne magis consonum suae humilitati, & abjectioni erat, si ex obscuris parentibus nasceretur? Sane qui humilis apparere voluit, noluit ex obscuris, sed ex clarissimis progenitoribus nasci, abique ullo humilitatis suae detrimento; ut ostendat quanti apud illum sit nobilis profapia, nisi aliunde foederetur.

862 Hinc Deus maximopere gaudere videtur est nobilium obsequio, & famulatio; amat praesertim a nobilioribus honorari, & stipari. Ea propter vix natus infans a Magis Regibus adorari voluit, & oblata ab eis munera suscipere: Et procedentes adoraverunt eum, & apertis thesauris suis obtulerunt ei munera, aurum, thus, & myrrham. Matth. 2. 11. ut tantorum Principum exemplo permoti omnes ad eum adorandum Gentium nobilissimi confluerent avidè & studiosè; quo nihil ei potius & antiquius extat. Pl. 71. 11. Reges Tharsis & Insula munera offerent; Reges Arabum, & Saba dona adducent. Et adorabunt eum omnes Reges terrae. Cernas Apoc. 4. 10. ante thronum Dei & Agni procumbere humiles, coronasque suas venerabundos demittere viginti quatuor illos Seniores, Dominos, sive Reges praclarissimos, qui in circuitu sedis dicuntur esse, Deum, & Agnum proximè stipantes. Proci-

Christus non nisi ex nobilibus parentibus nasci voluit, est humilis.

Christus non nisi ex nobilibus parentibus nasci voluit, est humilis.

Luc 3. 23. Jesus erat incipiens quasi annorum triginta, ut putabatur filius Joseph, qui fuit Heli, &c. qui fuit Adam, qui fuit Dei.

S. Bernardi. concludit: Ut ex hoc manifestè clarescat, quod omnis nobilitas corporis concessa humano generi in Adam, a Domino principaliter data est, ut descenderet per multas generationes, & per Virginem Matrem terminaretur in Christum.

Amat Deus a nobilioribus honorari.

Matt. 2. 11. ut tantorum Principum exemplo permoti omnes ad eum adorandum Gentium nobilissimi confluerent avidè & studiosè; quo nihil ei potius & antiquius extat.

Apoc. 4. 10. ante thronum Dei & Agni procumbere humiles, coronasque suas venerabundos demittere viginti quatuor illos Seniores, Dominos, sive Reges praclarissimos, qui in circuitu sedis dicuntur esse, Deum, & Agnum proximè stipantes.

non pauci in his senioribus temporales mundi Reges, ac Principes praeter ceteris mortalibus eminentes dignitate, & generis claritate adumbrari. Sed enim verò cur nobiles potius quam ignobiles in sui obsequium JESUS trahit & sibi adhaere proximiores vult? Certè nulli homines sunt quantumvis obscuro, & abjecti, quorum non aestimet Deus famulitium; sed illud magis in voce habet, & pluris habere videtur, quod ei a nobilibus praestatur: horum potissimum obsequio Christus gaudet; ut ostendat quanto in pretio, & loco illi sit innotata, & verus nobilitas. Rectè proinde Sanctus Synesius lib. de regno; Nec a ratione, aut alieni est, divini quoque Numen religiosi Principis cultu, reverentiaque gaudere; eumque arcana quadam necessitudine sibi conciliari.

863 Curavit Deus ut Hebraicae Familiae propriis distinguerentur stemmatibus, sive nobilitatis insignibus, quae in vexillis militariibus singularum tribuum resplenderent. Num. 2. 2. Singuli per turmas signa atque vexilla, & domos cognationum suarum, castrametabuntur filii Israel per gyrum tabernaculi foederis. Nam praeter illa quatuor majora vexilla, & insignia populi Israelitici. Leonem, Vitulum, Aquilam, Puerum cum mandragoris, de quibus Masius Jolu. 6. 9. Burgenis ad cap. 2. Numeror. additio. 2. Prado Ezech. 1. in Commen. 1. visio. p. 2. Sectio. 2. Lorinus in Pl. 19. 6. Abulensis Num. 2. quaest. 5. Praeter illa, inquam, quatuor majora vexilla, & stemmata, singulas tribus, atque ad cuiusque tribus singulas etiam familias proprium habuere stemma, ut multis docet Abulensis citatus, Vatablus & Sa. & Villalpandus tom. 2. in Ezech. p. 2. lib. 5. dist. 2. cap. 29. Proprium videlicet stemma juxta uniuscujusque tribus nobilitatem, seu natalium splendorem; quae ab stemmate nominarentur; uti apud nos Leones, Aquilarii, Figueroae, a Leone, ab Aquila, a ficulneis foliis. Neque in vexillis tantum modo per gyrum tabernaculi foederis stemmata conspiciebantur; sed etiam in logio, sive rationali pectus, & cor summi Hebraeorum Pontificis condecorante, ut videtur constare ex Sap. 18. 24. Et Parentum magna in quatuor ordinibus lapidum erant sculpta. Graecè pro magna, est ὄψα, quod trophaea nobilitatis significat sive stemmata Gentilitia: quae in lapidibus auroque caelata (ut in sigillis caelari solent) gloriosae generis profapiam referebant: ut putant Prado, & Villalpandus, & multi alii. Quorum igitur illorum stemmata, qui progenitorum nobilitate, & gloria erant illustres, circa se Deus habere voluit per gyrum Tabernaculi sui? Quid est quod ad pectus supremi Antiphitis Christum Dominum portendentis, insignia nobilitatis praeferrantur? Sane ut ostendat Deus quo in pretio, & loco apud illum extet generis nobilitas, praesertim si divino sint mancipata obsequio, illustrium progenitorum imagines, & titulos circa se habere voluit, & cordi ei esse, quasi monile pretiosum, quod pectus pulchrè, & luculenter exornaret, praemuneretque magnificè.

Sapi. 18. 24. Et Parentum magna in quatuor ordinibus lapidum erant sculpta.

864 Illud praesertim Deum in Nobilitatis studio, & pretium videtur induxisse; quod ex natalium splendore sublimes spiritus assumuntur ad magnifica opera perpetranda, ut mirum sit quantopere progenitorum laude mortales excitentur; juxta illud Isai. 32. 8. Princeps quae digna sunt Principe, cogitabit. Ex

Ex natalium splendore sublimes Spiritus ad

Hebraeo legas, Princeps principalitates cogitabit. Id est, dignas semper sua nobilitate, fuisseque majoribus cogitationes conabitur. El Rey siempre esta pensando en realeras, no en poquedades, y vilezas. Sunt autem nobiles sanctitati, qua nihil est sublimius, perquam apti, & quasi nati: sanctitas enim veluti gemma aureo nobilis profapia annulo bellissime includitur, & inde viros ex se splendores emittit. Enitescit virtus in familia illustri. Sap. 4. 1. Quam pulchra est casta generatio cum claritate; id est, cum nobilitate; nobilitas enim claritas vel claritudo; & nobiles clari solent appellari, ut late probat, & eruditè Tiraquel. lib. de Nobilitate cap. 2. Commendatur maximopere generatio illa, in qua associatur virtus castitatis cum clara profapia, seu generis claritudine: commendatur, inquam, a singulari pulchritudine, quae talis ac tanta est, ut eam Interpres exclamando indicare voluerit. Quasi nobilitas novum quemdam decorem, & splendorem virtuti conculet, ut solet aurum gemmis conciliare. Homines enim Progenitorum gloria illustres, aureos seu aurum appellavit Plato in Dialog. 3. de Republica, sine. Estis, inquit, omnes in civitate tanquam fratres; sed cum Deus formaret, quicumque vestrum ad imperandum idonei nati sunt, aurum in eorum generatione ipsis admiscuit, propter quod honoratissimi sunt. Illis autem, qui ad auxiliandum, argentum: ferrum denique atque aes agricolis, & aliis opificibus. Et Sanctus Nazianzenus dixit: Aureis tu quidem, ut dici solet, parentibus natus sis.

865 Quamobrem Deus, ut Ecclesiam suam, quae tam chara ei semper extitit, vix dum natam, teneram, & infantilem eo proveheret dignitatis & lucis, ut nihil in populis haberetur mirabilius & illustrius; primam ad hoc totius orbis nobilitatem elegit, quae eam non solum divitiis, sed pietate & religione, exemplisque luculentissimis educaret. Hoc illud est Isai. 49. 23. Erunt Reges nutriti tui, & Reginae nutrices tuae. Et cap. 60. 16. Ponam te in superbiam saeculorum: id est, eximia eris, & Ecclesia, admodum illustris, & eximia. Nam super lac Gentium, & mamillam Regum lactaberis. Certè ut Ecclesia ad hanc eximiam celsitudinem perveniret, sublimesque spiritus sibi assumeret, & quasi innatam nobilitatem, promittit futuros ejus nutritios Reges, ac Principes, qui facultatibus suis, ac nobili pietate, prorsus atque impensis, studiis, quasi lacte mollissimè, ac liberalissimè Ecclesiam nutrant & fovant, non aliter ac solent nobiles feminae lactare & fovere infantulos, qui cum lacte mores etiam haurire solent, & generosos spiritus, ut observant Philosophi, & de Bernardi genitrice Guilielmus lib. 1. cap. 1. Cum lacte materno materni quodammodo boni infundens filius naturam.

866 Per candelabrum illud ab Angelo Zachariae demonstratum, Ecclesiam Christianam, ejusque splendorem & sanctitatem praesignari, communis est antiquorum Interpretum apud nuperos expositores sententia. Zachar. 4. E-rat imprimis ex nobiliori materia aurum totum. Deinde lampas ejus super caput ipsius, illustrius Christi Domini typus extitit. Septem lucernae ejus super illud, justos omnes, qui nobili virtutum splendore in Ecclesia fulgent, portendebant. Sed unde, quaeso, tantus huic candelabro splendor? Unde lucernis

Per olivas designantur nobiles.

Exo. 26. 28.

septem oleum transmittitur, quo adeo splendide nutriantur, foveanturque? Certè hinc inde candelabro adstant duæ olivæ, quæ oleum, & splendorem ministrabant. Et duæ Olivæ super illud, una à dextris lampadum, & una à sinistris ejus. Binis hisce olivis designari duos filios olei, Angelus Zachariæ interpretis ostendit: Isti sunt duo filii olei. Vel juxta Aquilæ, & Theodotionis translationem; duo filii splendoris & claritatis: id est, duo viri splendidi, & clari; nobilissimi nempe cum intuitu, ni me fallo, ad illud Exod. 35. 28. Principes obtulerunt oleum ad luminaria concinnanda. Præterquam quod Oliva, utpote generosa, & nobilis arbor, imperioque digna symbolum in sacris litteris extat virorum nobilissimorum. Judi. 9. 8. Jerem. 11. 16. Osee 14. 7. ad Rom. 11. 24. Ecce tibi quos sibi eligat Deus, ut Ecclesiæ sint splendori & nutrimento; Principes videlicet nobilitate, beneficentiâ, & pietate conspicui: quibus Christiana Respublica nobilis, & splendida apparet, egregiaque potitur sanctitate, quæ omnium animos in admirationem, & venerationem facillè rapiat. Verè itaque fomenta luminis & claritatis subministrantur Ecclesiæ à pia nobilitate.

SECTIO XXVIII.

Perfectus homo, totus interior debet esse cordis homo, qui Deum habeat interna sua gloria inspectorem, & laudatorem.

Christi ac Deiparæ gloria interna vel ab utriusque conceptione.

Iob. 28. 18.

867 Non dubium, quin tota Christi ac Deiparæ gloria ab utriusque Conceptione fuerit interna, planè soli Deo pervia; cordis homines extitisse aio, absconditos scilicet, abstrusos, & recessus amatores. Interna eorum bona, quæque exterius fulgebant, ab interna, & spiritali gloria promanabant. Quod probat illa translatio: Ego ex corde Altissimi prodivi. Ex cordis recessu prodeuntes tanquam filii, non nisi cordis recessum amaverunt: hinc illud Job. 28. 18. Trahitur sapientia de occultis. Abscondita est ab oculis omnium viventium. Ex eo quod Sapientia Dei incarnata de occultis trahatur, abscondita dicitur omnium oculis; abscondita & abstrusa ejus bona. Isaias verò luculentius de Christo prædicans cap. 45. 15. Verè tu es Deus absconditus, Deus Israel salvator. Vatablus legit: Verè tu es Deus regens te. Alii verò, abscondens te, vel Deus absconsonis. Hac de causa thesauro abscondito in agro assimilatur Christus Matth. 13. 44. & sæpè Paulus scribit, thesauros sapientiæ & scientiæ Dei absconditos esse in Christo. Ad Deiparam Virginem illa spectant Davidica verba Pf. 44. 14. Omnis gloria ejus filia Regis ab intus, in fimbriis aureis circumamicta varietatibus. Sanctus Hieronymus & multalii transferunt; Omnis gloria filia Regis intrinsecus. Id est, universa Mariæ gloriâ, velâ sui Conceptus instanti, interior est, & spiritalis, aut ab hac quidem oritur. Non illa extrarios quærit aut ornatus, aut oculos; uni mundatur Sponso, unus viri oculis comitur, ornatur, & colitur; satis se laudatam, cultam, & formosam habet, si uni placeat viro; ut hinc planè doceamur, perfectum hominem totum interiorem debere esse, cordis hominem, qui internæ suæ gloriæ unum Deum habeat spectatorem, & laudatorem.

Pf. 44. 14.

868 Sed iterum rationis trutinæ commendo Davidica verba pro Ecclesiæ gloria, quæ tunc perfecta esse dicitur, eum ad Christi, ac Deiparæ similitudinem componitur. Omnis gloria ejus filia Regis ab intus, aut intrinsecus; latet nimirum, asservatur; provenit, aut promanat; ut suus relinquatur externis virtutis operibus locus, quæ ab interna interioris hominis gloria debent oriri. Sanctus Hieronymus in Epist. 140. legit; Omnis gloria filia Regis à cogitationibus; nempe ipsiusmet Reginæ, quæ in cordis recessu, omnem suam gloriam occultando, augere semper molitur. Didymus in Catena Græca Danielis Barbari ita explicat: Porro Rex cogitationum justorum est Dominus. Christus non exterius, sed interius secundum interiorem hominem regnat. Unde salvator ipse: Regnum meum non est de hoc mundo. non enim sensibus, sed spiritu regnat; intus vero dicuntur cogitationes, quia videri nequeunt. Commendari putat omnino interiorem hominem, hominem scilicet cordis, à quo exeunt cogitationes, Matth. 15. 19. Et ubi Christus regnat inspector, & laudator operum nostrorum. Hanc esse omnem Ecclesiæ gloriam, id est, excellentissimam, perfectissimam, & potissimam, purpureus canit Vates. Quò spectat S. Nysseni translatio Orat. 2. contra Eunomium: Omnis gloria ejus filia Regis ab intus, in aureis intellectibus occulto resurgens ornata. Occulto, inquit, non oculis exposito: in aureis, hoc est, potissimis intellectibus, cogitationibus, & consiliis, quæ eò contendunt omnia, ut uni sponso JESUS intrus sit gloriosa, non hominibus. Pulchrè quidem Sanctus Basilius in illum Psalium. Qui enim se probe adornat ei, qui videt in occulto, nempe Patri, supplexque eum orat, nihilque non molitur boni operis, non ut spectetur ab hominibus, sed ut solius Dei oculis mereatur innoscere, hic gloriam omnem perinde ac filia Regis condidit intus. Vera itaque ac solida ea gloria est, quæ Deum & spectatorem, & laudatorem, in conscientia habet: humanam laudem exterius si habeat; si non habeat, nihil curat, nihil movetur: à Deo solo laudem, & gloriam ambit interior cordis homo.

Christi ac Deiparæ gloria interna vel ab utriusque conceptione.

869 Peregrina ad rem nostram sunt Sancti Petri verba 1. Epist. cap. 3. vers. 4. Qui absconditus est cordis homo, in incorruptibilitate quieti, & modesti spiritus, qui est in conspectu Dei locuples. Certè cordis hominem vocat, quem nos cordatum dixerimus; vel potius absconditum, ut explicat, id est, interiorem, recessus amatorem, humani plausus contemptorem. Tertio illum epitheto insignit; quieti, & modesti spiritus. Sanctus Hieronymus 1. contra Jovianum: mitis, & silentis spiritus. Syrus Interpres; humilis. Quarto; in conspectu Dei locuples. Græcè πολυτης, pretiosus, sumptuosus, magnificus, splendidus; uti Pagninus, Arias Montanus, Erasmus, & Tigurini reddunt. Videlicet ille apud Deum in pretio est, ille in honore & gloria habetur, qui cum re vera locuples apud Deum sit, cordis tamen homo est, absconditus, modesto, silenti, & humili spiritu existit, neque extrarius inanem hominum gloriam aucupatur. Audiendus Sanctus Ambrosius in Epist. 2. libri 4. premens Petri verba ita sapienter: Pulchrè cordis hominem dixit; eò quod totius sapientiæ sit absconditus, sicut ipsa sapientia, que non videtur, sed intelligitur. Interior cordis homo, totus sapientiæ est, plenus gratia, plenus decoris. In incorruptione, inquit,

868 Sed iterum rationis trutinæ commendo Davidica verba pro Ecclesiæ gloria, quæ tunc perfecta esse dicitur, eum ad Christi, ac Deiparæ similitudinem componitur. Omnis gloria ejus filia Regis ab intus, aut intrinsecus; latet nimirum, asservatur; provenit, aut promanat; ut suus relinquatur externis virtutis operibus locus, quæ ab interna interioris hominis gloria debent oriri. Sanctus Hieronymus in Epist. 140. legit; Omnis gloria filia Regis à cogitationibus; nempe ipsiusmet Reginæ, quæ in cordis recessu, omnem suam gloriam occultando, augere semper molitur. Didymus in Catena Græca Danielis Barbari ita explicat: Porro Rex cogitationum justorum est Dominus. Christus non exterius, sed interius secundum interiorem hominem regnat. Unde salvator ipse: Regnum meum non est de hoc mundo. non enim sensibus, sed spiritu regnat; intus vero dicuntur cogitationes, quia videri nequeunt. Commendari putat omnino interiorem hominem, hominem scilicet cordis, à quo exeunt cogitationes, Matth. 15. 19. Et ubi Christus regnat inspector, & laudator operum nostrorum. Hanc esse omnem Ecclesiæ gloriam, id est, excellentissimam, perfectissimam, & potissimam, purpureus canit Vates. Quò spectat S. Nysseni translatio Orat. 2. contra Eunomium: Omnis gloria ejus filia Regis ab intus, in aureis intellectibus occulto resurgens ornata. Occulto, inquit, non oculis exposito: in aureis, hoc est, potissimis intellectibus, cogitationibus, & consiliis, quæ eò contendunt omnia, ut uni sponso JESUS intrus sit gloriosa, non hominibus. Pulchrè quidem Sanctus Basilius in illum Psalium. Qui enim se probe adornat ei, qui videt in occulto, nempe Patri, supplexque eum orat, nihilque non molitur boni operis, non ut spectetur ab hominibus, sed ut solius Dei oculis mereatur innoscere, hic gloriam omnem perinde ac filia Regis condidit intus. Vera itaque ac solida ea gloria est, quæ Deum & spectatorem, & laudatorem, in conscientia habet: humanam laudem exterius si habeat; si non habeat, nihil curat, nihil movetur: à Deo solo laudem, & gloriam ambit interior cordis homo.

869 Peregrina ad rem nostram sunt Sancti Petri verba 1. Epist. cap. 3. vers. 4. Qui absconditus est cordis homo, in incorruptibilitate quieti, & modesti spiritus, qui est in conspectu Dei locuples. Certè cordis hominem vocat, quem nos cordatum dixerimus; vel potius absconditum, ut explicat, id est, interiorem, recessus amatorem, humani plausus contemptorem. Tertio illum epitheto insignit; quieti, & modesti spiritus. Sanctus Hieronymus 1. contra Jovianum: mitis, & silentis spiritus. Syrus Interpres; humilis. Quarto; in conspectu Dei locuples. Græcè πολυτης, pretiosus, sumptuosus, magnificus, splendidus; uti Pagninus, Arias Montanus, Erasmus, & Tigurini reddunt. Videlicet ille apud Deum in pretio est, ille in honore & gloria habetur, qui cum re vera locuples apud Deum sit, cordis tamen homo est, absconditus, modesto, silenti, & humili spiritu existit, neque extrarius inanem hominum gloriam aucupatur. Audiendus Sanctus Ambrosius in Epist. 2. libri 4. premens Petri verba ita sapienter: Pulchrè cordis hominem dixit; eò quod totius sapientiæ sit absconditus, sicut ipsa sapientia, que non videtur, sed intelligitur. Interior cordis homo, totus sapientiæ est, plenus gratia, plenus decoris. In incorruptione, inquit,

869 Peregrina ad rem nostram sunt Sancti Petri verba 1. Epist. cap. 3. vers. 4. Qui absconditus est cordis homo, in incorruptibilitate quieti, & modesti spiritus, qui est in conspectu Dei locuples. Certè cordis hominem vocat, quem nos cordatum dixerimus; vel potius absconditum, ut explicat, id est, interiorem, recessus amatorem, humani plausus contemptorem. Tertio illum epitheto insignit; quieti, & modesti spiritus. Sanctus Hieronymus 1. contra Jovianum: mitis, & silentis spiritus. Syrus Interpres; humilis. Quarto; in conspectu Dei locuples. Græcè πολυτης, pretiosus, sumptuosus, magnificus, splendidus; uti Pagninus, Arias Montanus, Erasmus, & Tigurini reddunt. Videlicet ille apud Deum in pretio est, ille in honore & gloria habetur, qui cum re vera locuples apud Deum sit, cordis tamen homo est, absconditus, modesto, silenti, & humili spiritu existit, neque extrarius inanem hominum gloriam aucupatur. Audiendus Sanctus Ambrosius in Epist. 2. libri 4. premens Petri verba ita sapienter: Pulchrè cordis hominem dixit; eò quod totius sapientiæ sit absconditus, sicut ipsa sapientia, que non videtur, sed intelligitur. Interior cordis homo, totus sapientiæ est, plenus gratia, plenus decoris. In incorruptione, inquit,

869 Peregrina ad rem nostram sunt Sancti Petri verba 1. Epist. cap. 3. vers. 4. Qui absconditus est cordis homo, in incorruptibilitate quieti, & modesti spiritus, qui est in conspectu Dei locuples. Certè cordis hominem vocat, quem nos cordatum dixerimus; vel potius absconditum, ut explicat, id est, interiorem, recessus amatorem, humani plausus contemptorem. Tertio illum epitheto insignit; quieti, & modesti spiritus. Sanctus Hieronymus 1. contra Jovianum: mitis, & silentis spiritus. Syrus Interpres; humilis. Quarto; in conspectu Dei locuples. Græcè πολυτης, pretiosus, sumptuosus, magnificus, splendidus; uti Pagninus, Arias Montanus, Erasmus, & Tigurini reddunt. Videlicet ille apud Deum in pretio est, ille in honore & gloria habetur, qui cum re vera locuples apud Deum sit, cordis tamen homo est, absconditus, modesto, silenti, & humili spiritu existit, neque extrarius inanem hominum gloriam aucupatur. Audiendus Sanctus Ambrosius in Epist. 2. libri 4. premens Petri verba ita sapienter: Pulchrè cordis hominem dixit; eò quod totius sapientiæ sit absconditus, sicut ipsa sapientia, que non videtur, sed intelligitur. Interior cordis homo, totus sapientiæ est, plenus gratia, plenus decoris. In incorruptione, inquit,

869 Peregrina ad rem nostram sunt Sancti Petri verba 1. Epist. cap. 3. vers. 4. Qui absconditus est cordis homo, in incorruptibilitate quieti, & modesti spiritus, qui est in conspectu Dei locuples. Certè cordis hominem vocat, quem nos cordatum dixerimus; vel potius absconditum, ut explicat, id est, interiorem, recessus amatorem, humani plausus contemptorem. Tertio illum epitheto insignit; quieti, & modesti spiritus. Sanctus Hieronymus 1. contra Jovianum: mitis, & silentis spiritus. Syrus Interpres; humilis. Quarto; in conspectu Dei locuples. Græcè πολυτης, pretiosus, sumptuosus, magnificus, splendidus; uti Pagninus, Arias Montanus, Erasmus, & Tigurini reddunt. Videlicet ille apud Deum in pretio est, ille in honore & gloria habetur, qui cum re vera locuples apud Deum sit, cordis tamen homo est, absconditus, modesto, silenti, & humili spiritu existit, neque extrarius inanem hominum gloriam aucupatur. Audiendus Sanctus Ambrosius in Epist. 2. libri 4. premens Petri verba ita sapienter: Pulchrè cordis hominem dixit; eò quod totius sapientiæ sit absconditus, sicut ipsa sapientia, que non videtur, sed intelligitur. Interior cordis homo, totus sapientiæ est, plenus gratia, plenus decoris. In incorruptione, inquit,

869 Peregrina ad rem nostram sunt Sancti Petri verba 1. Epist. cap. 3. vers. 4. Qui absconditus est cordis homo, in incorruptibilitate quieti, & modesti spiritus, qui est in conspectu Dei locuples. Certè cordis hominem vocat, quem nos cordatum dixerimus; vel potius absconditum, ut explicat, id est, interiorem, recessus amatorem, humani plausus contemptorem. Tertio illum epitheto insignit; quieti, & modesti spiritus. Sanctus Hieronymus 1. contra Jovianum: mitis, & silentis spiritus. Syrus Interpres; humilis. Quarto; in conspectu Dei locuples. Græcè πολυτης, pretiosus, sumptuosus, magnificus, splendidus; uti Pagninus, Arias Montanus, Erasmus, & Tigurini reddunt. Videlicet ille apud Deum in pretio est, ille in honore & gloria habetur, qui cum re vera locuples apud Deum sit, cordis tamen homo est, absconditus, modesto, silenti, & humili spiritu existit, neque extrarius inanem hominum gloriam aucupatur. Audiendus Sanctus Ambrosius in Epist. 2. libri 4. premens Petri verba ita sapienter: Pulchrè cordis hominem dixit; eò quod totius sapientiæ sit absconditus, sicut ipsa sapientia, que non videtur, sed intelligitur. Interior cordis homo, totus sapientiæ est, plenus gratia, plenus decoris. In incorruptione, inquit,

869 Peregrina ad rem nostram sunt Sancti Petri verba 1. Epist. cap. 3. vers. 4. Qui absconditus est cordis homo, in incorruptibilitate quieti, & modesti spiritus, qui est in conspectu Dei locuples. Certè cordis hominem vocat, quem nos cordatum dixerimus; vel potius absconditum, ut explicat, id est, interiorem, recessus amatorem, humani plausus contemptorem. Tertio illum epitheto insignit; quieti, & modesti spiritus. Sanctus Hieronymus 1. contra Jovianum: mitis, & silentis spiritus. Syrus Interpres; humilis. Quarto; in conspectu Dei locuples. Græcè πολυτης, pretiosus, sumptuosus, magnificus, splendidus; uti Pagninus, Arias Montanus, Erasmus, & Tigurini reddunt. Videlicet ille apud Deum in pretio est, ille in honore & gloria habetur, qui cum re vera locuples apud Deum sit, cordis tamen homo est, absconditus, modesto, silenti, & humili spiritu existit, neque extrarius inanem hominum gloriam aucupatur. Audiendus Sanctus Ambrosius in Epist. 2. libri 4. premens Petri verba ita sapienter: Pulchrè cordis hominem dixit; eò quod totius sapientiæ sit absconditus, sicut ipsa sapientia, que non videtur, sed intelligitur. Interior cordis homo, totus sapientiæ est, plenus gratia, plenus decoris. In incorruptione, inquit,

869 Peregrina ad rem nostram sunt Sancti Petri verba 1. Epist. cap. 3. vers. 4. Qui absconditus est cordis homo, in incorruptibilitate quieti, & modesti spiritus, qui est in conspectu Dei locuples. Certè cordis hominem vocat, quem nos cordatum dixerimus; vel potius absconditum, ut explicat, id est, interiorem, recessus amatorem, humani plausus contemptorem. Tertio illum epitheto insignit; quieti, & modesti spiritus. Sanctus Hieronymus 1. contra Jovianum: mitis, & silentis spiritus. Syrus Interpres; humilis. Quarto; in conspectu Dei locuples. Græcè πολυτης, pretiosus, sumptuosus, magnificus, splendidus; uti Pagninus, Arias Montanus, Erasmus, & Tigurini reddunt. Videlicet ille apud Deum in pretio est, ille in honore & gloria habetur, qui cum re vera locuples apud Deum sit, cordis tamen homo est, absconditus, modesto, silenti, & humili spiritu existit, neque extrarius inanem hominum gloriam aucupatur. Audiendus Sanctus Ambrosius in Epist. 2. libri 4. premens Petri verba ita sapienter: Pulchrè cordis hominem dixit; eò quod totius sapientiæ sit absconditus, sicut ipsa sapientia, que non videtur, sed intelligitur. Interior cordis homo, totus sapientiæ est, plenus gratia, plenus decoris. In incorruptione, inquit,

868 Sed iterum rationis trutinæ commendo Davidica verba pro Ecclesiæ gloria, quæ tunc perfecta esse dicitur, eum ad Christi, ac Deiparæ similitudinem componitur. Omnis gloria ejus filia Regis ab intus, aut intrinsecus; latet nimirum, asservatur; provenit, aut promanat; ut suus relinquatur externis virtutis operibus locus, quæ ab interna interioris hominis gloria debent oriri. Sanctus Hieronymus in Epist. 140. legit; Omnis gloria filia Regis à cogitationibus; nempe ipsiusmet Reginæ, quæ in cordis recessu, omnem suam gloriam occultando, augere semper molitur. Didymus in Catena Græca Danielis Barbari ita explicat: Porro Rex cogitationum justorum est Dominus. Christus non exterius, sed interius secundum interiorem hominem regnat. Unde salvator ipse: Regnum meum non est de hoc mundo. non enim sensibus, sed spiritu regnat; intus vero dicuntur cogitationes, quia videri nequeunt. Commendari putat omnino interiorem hominem, hominem scilicet cordis, à quo exeunt cogitationes, Matth. 15. 19. Et ubi Christus regnat inspector, & laudator operum nostrorum. Hanc esse omnem Ecclesiæ gloriam, id est, excellentissimam, perfectissimam, & potissimam, purpureus canit Vates. Quò spectat S. Nysseni translatio Orat. 2. contra Eunomium: Omnis gloria ejus filia Regis ab intus, in aureis intellectibus occulto resurgens ornata. Occulto, inquit, non oculis exposito: in aureis, hoc est, potissimis intellectibus, cogitationibus, & consiliis, quæ eò contendunt omnia, ut uni sponso JESUS intrus sit gloriosa, non hominibus. Pulchrè quidem Sanctus Basilius in illum Psalium. Qui enim se probe adornat ei, qui videt in occulto, nempe Patri, supplexque eum orat, nihilque non molitur boni operis, non ut spectetur ab hominibus, sed ut solius Dei oculis mereatur innoscere, hic gloriam omnem perinde ac filia Regis condidit intus. Vera itaque ac solida ea gloria est, quæ Deum & spectatorem, & laudatorem, in conscientia habet: humanam laudem exterius si habeat; si non habeat, nihil curat, nihil movetur: à Deo solo laudem, & gloriam ambit interior cordis homo.

869 Peregrina ad rem nostram sunt Sancti Petri verba 1. Epist. cap. 3. vers. 4. Qui absconditus est cordis homo, in incorruptibilitate quieti, & modesti spiritus, qui est in conspectu Dei locuples. Certè cordis hominem vocat, quem nos cordatum dixerimus; vel potius absconditum, ut explicat, id est, interiorem, recessus amatorem, humani plausus contemptorem. Tertio illum epitheto insignit; quieti, & modesti spiritus. Sanctus Hieronymus 1. contra Jovianum: mitis, & silentis spiritus. Syrus Interpres; humilis. Quarto; in conspectu Dei locuples. Græcè πολυτης, pretiosus, sumptuosus, magnificus, splendidus; uti Pagninus, Arias Montanus, Erasmus, & Tigurini reddunt. Videlicet ille apud Deum in pretio est, ille in honore & gloria habetur, qui cum re vera locuples apud Deum sit, cordis tamen homo est, absconditus, modesto, silenti, & humili spiritu existit, neque extrarius inanem hominum gloriam aucupatur. Audiendus Sanctus Ambrosius in Epist. 2. libri 4. premens Petri verba ita sapienter: Pulchrè cordis hominem dixit; eò quod totius sapientiæ sit absconditus, sicut ipsa sapientia, que non videtur, sed intelligitur. Interior cordis homo, totus sapientiæ est, plenus gratia, plenus decoris. In incorruptione, inquit,

869 Peregrina ad rem nostram sunt Sancti Petri verba 1. Epist. cap. 3. vers. 4. Qui absconditus est cordis homo, in incorruptibilitate quieti, & modesti spiritus, qui est in conspectu Dei locuples. Certè cordis hominem vocat, quem nos cordatum dixerimus; vel potius absconditum, ut explicat, id est, interiorem, recessus amatorem, humani plausus contemptorem. Tertio illum epitheto insignit; quieti, & modesti spiritus. Sanctus Hieronymus 1. contra Jovianum: mitis, & silentis spiritus. Syrus Interpres; humilis. Quarto; in conspectu Dei locuples. Græcè πολυτης, pretiosus, sumptuosus, magnificus, splendidus; uti Pagninus, Arias Montanus, Erasmus, & Tigurini reddunt. Videlicet ille apud Deum in pretio est, ille in honore & gloria habetur, qui cum re vera locuples apud Deum sit, cordis tamen homo est, absconditus, modesto, silenti, & humili spiritu existit, neque extrarius inanem hominum gloriam aucupatur. Audiendus Sanctus Ambrosius in Epist. 2. libri 4. premens Petri verba ita sapienter: Pulchrè cordis hominem dixit; eò quod totius sapientiæ sit absconditus, sicut ipsa sapientia, que non videtur, sed intelligitur. Interior cordis homo, totus sapientiæ est, plenus gratia, plenus decoris. In incorruptione, inquit,

869 Peregrina ad rem nostram sunt Sancti Petri verba 1. Epist. cap. 3. vers. 4. Qui absconditus est cordis homo, in incorruptibilitate quieti, & modesti spiritus, qui est in conspectu Dei locuples. Certè cordis hominem vocat, quem nos cordatum dixerimus; vel potius absconditum, ut explicat, id est, interiorem, recessus amatorem, humani plausus contemptorem. Tertio illum epitheto insignit; quieti, & modesti spiritus. Sanctus Hieronymus 1. contra Jovianum: mitis, & silentis spiritus. Syrus Interpres; humilis. Quarto; in conspectu Dei locuples. Græcè πολυτης, pretiosus, sumptuosus, magnificus, splendidus; uti Pagninus, Arias Montanus, Erasmus, & Tigurini reddunt. Videlicet ille apud Deum in pretio est, ille in honore & gloria habetur, qui cum re vera locuples apud Deum sit, cordis tamen homo est, absconditus, modesto, silenti, & humili spiritu existit, neque extrarius inanem hominum gloriam aucupatur. Audiendus Sanctus Ambrosius in Epist. 2. libri 4. premens Petri verba ita sapienter: Pulchrè cordis hominem dixit; eò quod totius sapientiæ sit absconditus, sicut ipsa sapientia, que non videtur, sed intelligitur. Interior cordis homo, totus sapientiæ est, plenus gratia, plenus decoris. In incorruptione, inquit,

869 Peregrina ad rem nostram sunt Sancti Petri verba 1. Epist. cap. 3. vers. 4. Qui absconditus est cordis homo, in incorruptibilitate quieti, & modesti spiritus, qui est in conspectu Dei locuples. Certè cordis hominem vocat, quem nos cordatum dixerimus; vel potius absconditum, ut explicat, id est, interiorem, recessus amatorem, humani plausus contemptorem. Tertio illum epitheto insignit; quieti, & modesti spiritus. Sanctus Hieronymus 1. contra Jovianum: mitis, & silentis spiritus. Syrus Interpres; humilis. Quarto; in conspectu Dei locuples. Græcè πολυτης, pretiosus, sumptuosus, magnificus, splendidus; uti Pagninus, Arias Montanus, Erasmus, & Tigurini reddunt. Videlicet ille apud Deum in pretio est, ille in honore & gloria habetur, qui cum re vera locuples apud Deum sit, cordis tamen homo est, absconditus, modesto, silenti, & humili spiritu existit, neque extrarius inanem hominum gloriam aucupatur. Audiendus Sanctus Ambrosius in Epist. 2. libri 4. premens Petri verba ita sapienter: Pulchrè cordis hominem dixit; eò quod totius sapientiæ sit absconditus, sicut ipsa sapientia, que non videtur, sed intelligitur. Interior cordis homo, totus sapientiæ est, plenus gratia, plenus decoris. In incorruptione, inquit,

869 Peregrina ad rem nostram sunt Sancti Petri verba 1. Epist. cap. 3. vers. 4. Qui absconditus est cordis homo, in incorruptibilitate quieti, & modesti spiritus, qui est in conspectu Dei locuples. Certè cordis hominem vocat, quem nos cordatum dixerimus; vel potius absconditum, ut explicat, id est, interiorem, recessus amatorem, humani plausus contemptorem. Tertio illum epitheto insignit; quieti, & modesti spiritus. Sanctus Hieronymus 1. contra Jovianum: mitis, & silentis spiritus. Syrus Interpres; humilis. Quarto; in conspectu Dei locuples. Græcè πολυτης, pretiosus, sumptuosus, magnificus, splendidus; uti Pagninus, Arias Montanus, Erasmus, & Tigurini reddunt. Videlicet ille apud Deum in pretio est, ille in honore & gloria habetur, qui cum re vera locuples apud Deum sit, cordis tamen homo est, absconditus, modesto, silenti, & humili spiritu existit, neque extrarius inanem hominum gloriam aucupatur. Audiendus Sanctus Ambrosius in Epist. 2. libri 4. premens Petri verba ita sapienter: Pulchrè cordis hominem dixit; eò quod totius sapientiæ sit absconditus, sicut ipsa sapientia, que non videtur, sed intelligitur. Interior cordis homo, totus sapientiæ est, plenus gratia, plenus decoris. In incorruptione, inquit,

Genes. 1. 26.

Imago Dei ad solum hominis animam spectat.

Origen.

In Singulis hominibus duplex homo, foris homo, & cordis homo.

S. Basili.

Cur Deus omnia opera sua laudavit: non vero hominem.

S. Ambrosius.

inquit, quieti, & modesti spiritus, qui est ante Deum dives. Verè dives, qui in conspectu Dei potest dives videri; in cuius conspectu terra exigua, mundus ipse angustus est. Sed solum illum Deus divitem novit, qui non opum, sed virtutum fructus recondat.

870 Genes. 1. 26. deliberans Deus de opere præstantissimo perpetrando; de homine, inquam, producendo, aiebat: Faciamus hominem ad imaginem, & similitudinem nostram. Quid, quæso, eâ hominis appellatione debet intelligi? Corporisne humani figmentum, an potius ipsa anima rationalis, an utrumque simul? Porro imaginem Dei ad solum hominis animum pertinere, non verò ad corpus, perspicuè docent Ecclesiæ Doctores; qui prouide statuant, deliberationem illam de hominis productione, ad animum spectare, quem cordis hominem, interiorem, & absconditum appellant, & Dei imaginem & similitudinem in se exprimit propter cognitionem, amorem, & cultum ipsius Dei: quem corpus figmentum Dei imaginem continet; neque factus etiam corporalis homo dicitur, sed plasmatus. Is autem, qui ad imaginem Dei factus est, interior homo noster, est invisibilis & incorruptus, atque immortalis. Verba Origenis sunt Hom. 1. in Genesim. Sed disertè admodum, & ad rem nostram apposite Sanctus Basilius in Hom. 10. in Hexaemeron; ubi postquam in singulis hominibus duos homines agnovit, & distinguit; unum, qui in conspectu est omnibus, foris homo, & corruptibilis; alterum, qui tectorio corporis istius, palam cognoscibili convelatus delitescit, & invisibilis est cordis homo, subjungit: Introclusum itaque hunc habemus, & arcantum hominem, deprehendimus hinc quadamtenus esse duplexes, ac proinde id verum, quod in omnium versatur ore, intus sumus. Ego enim sum id, quod ad interiorem attinet; isthæc enim extrema, non ego, sed mea. Verè ille, ac solide de interiori homine, quem totum intus latere, disertè docet, sub corporis tegumento delitescentem, & soli Deo manifestum. Cordis hic homo, verus homo est, ac verè perfectus, & à Deo in pretio, honore, & gloria habetur, & habendus à nobis est, excellentius & peroliendus.

871 Quærit ingeniosè S. Ambrosius in lib. de institut. Virg. c. 3. quid est, quod cum omnia opera sua sub exordio mundanæ fabricæ laudaverit Deus; cælitum, terram, mariam, noctem, diem, feras, bestias; ubi ad hominem ventum est, & primum ille apparuit conditus, laudatus ab effectore suo non sit? Respondet argutè in hunc modum: Quæ igitur causa est, nisi fortè ea, quia alia in specie sunt, homo in occulto? Aliorum gratia foris, huius intus est; aliorum in natiuitate, huius in corde. Ideo ergo homo non ante laudatur, quia non in forensi pelle, sed in interiori homine ante probandus, sic prædicandus est. Nihil certè in reliquis creaturis repereris laude dignum, nisi quod videtur; in homine nihil est inferius, quàm quod apparet. Perfectus noster homo totus interior est cordis homo, homo in occulto, corporis involuero tectus: ut noverit omnia bona sua occultare, recessus esse amatorem, & humani plausus contemptorem. Unum Deum habere studeat bonorum suorum spectatorem, & laudatorem; ut sicut Deus perfectum hominem occultavit, ita homo ipse seipsum, suaque occultare nitatur atque contendat. Ut enim in re

872 Univerfa Mosaici Tabernaculi gloria vilibus faccis, sive sagis cilicinis occultabatur, gloria sagis ut habes Exod. 26. 7. Facies & saga cilicina undecim ad operiendum tectum tabernaculi. Quid hoc? Porro in tropologico sensu quilibet justus Tabernaculum Dei est, ut ibi observant sacri Interpretes. Hujus mystici Tabernaculi cilicinum velum, seu tegumentum, figmentum corporis est; quod intra se interiorem gloriam, hominem cordis occultat, ejusque gloriam soli Deo revelatam. Ruperti verba accipe ex lib. 4. in Exod. c. 10. Illam gloriam, quæ ab intus est, quam solus Rex Christus in filia Regis sponsa sua videt, textura hujusmodi significat, in eo maxime quod sagis cilicinis subtegenda est. In eo potissimum fiat interioris hominis gloria, quod interior sit, quod extrarius ipse inanem mundi gloriam non quærat. Vera est illa Providentiæ vox, viros probos apud Senecam lib. de Provid. cap. 6. sic affans: Non fulgetis extrinsecus, bona vestra intrinsecus obversa sunt. Verissimum illud Pauli 2. Corin. 1. 12. Gloria nostra hæc est, testimonium conscientiæ nostræ. Quasi dicat: Tota gloria nostra interna est in conscientie recessu. Ut enim Tullius Quæst. 2. Tusculan. Nullum theatrum virtuti conscientia majus. Et Tibullus lib. 4. Procul absti gloria vulgi: qui sapit, in tacito gaudeat ille fini. Mitto alia ex naturali Philosophia.

873 Huc spectant Sponsæ verba Cant. 1. 4. Nigra sum, sed formosa, sicut Tabernacula Cedar, sicut pelles Salomonis. Quasi dicat: Mea pulchritudo non apparet extrinsecus; tota occulta est intus. Extrinsecus minime cum hominibus spectabilis, nigrore similis Cedarenorum papilionibus. Intus cum Salomonis tentoris, quæ haud debè pretiosa, & elegantissima erant, de pulchritudine, & elegantia possum contendere: verè tentorium sum, intra me habens verum Salomonem, cui uni intus sum gloriosa, neque alium spectatorem, & laudatorem quæro, præter illum. Audiendus S. Bernardinus Ser. 25. in Cantica, ubi inter alia, hæc ad institutum nostrum: Omnis gloria sanctorum intus, non foris est, hoc est, non in flore sæni, aut in ore vulgi, sed in Domino. Unde & dicunt: Gloria nostra hæc est, testimonium conscientiæ nostræ; quod conscientia solus sit arbiter Deus; cui soli placere desiderant; & cui placere, sola vera, & summa gloria est. Non mediocris gloria illa, quæ intus est, in qua gloriari dignatur Dominus gloriæ, dicente David: Omnis gloria ejus filia Regis ab intus.

874 Hæc etsi ita habeant; ea nihilominus debet esse interioris hominis justitia, & sanctitas, ut illius plenitudo ab intus emanet in exteriori superficie; ab homine cordis in hominem corporis: eâ profus ratione, qua de pudicitia Christiana aiebat Tertullianus lib. de Cultu foemi. cap. 13. Pudicitia Christiana satis non est esse, verum & videri. Tanta enim debet esse plenitudo ejus, ut emanet ab animo in habitum, & eructet à conscientia in superficiem, ut & foris inspiciat quasi supellectilem suam.

simili scripsit Tertullianus lib. de velandis Virginitibus cap. 2. Præter quod à Deo, non ab hominibus captanda gloria est, etiam ipsum bonum suum erubescendum est. Tantum abesse debet ut velimus bona nostra ostentare. Lege ibi alia, præsertim cap. 15. ubi de oculo hominum fascinante.

872 Univerfa Mosaici Tabernaculi gloria vilibus faccis, sive sagis cilicinis occultabatur, gloria sagis ut habes Exod. 26. 7. Facies & saga cilicina undecim ad operiendum tectum tabernaculi. Quid hoc? Porro in tropologico sensu quilibet justus Tabernaculum Dei est, ut ibi observant sacri Interpretes. Hujus mystici Tabernaculi cilicinum velum, seu tegumentum, figmentum corporis est; quod intra se interiorem gloriam, hominem cordis occultat, ejusque gloriam soli Deo revelatam. Ruperti verba accipe ex lib. 4. in Exod. c. 10. Illam gloriam, quæ ab intus est, quam solus Rex Christus in filia Regis sponsa sua videt, textura hujusmodi significat, in eo maxime quod sagis cilicinis subtegenda est. In eo potissimum fiat interioris hominis gloria, quod interior sit, quod extrarius ipse inanem mundi gloriam non quærat. Vera est illa Providentiæ vox, viros probos apud Senecam lib. de Provid. cap. 6. sic affans: Non fulgetis extrinsecus, bona vestra intrinsecus obversa sunt. Verissimum illud Pauli 2. Corin. 1. 12. Gloria nostra hæc est, testimonium conscientiæ nostræ. Quasi dicat: Tota gloria nostra interna est in conscientie recessu. Ut enim Tullius Quæst. 2. Tusculan. Nullum theatrum virtuti conscientia majus. Et Tibullus lib. 4. Procul absti gloria vulgi: qui sapit, in tacito gaudeat ille fini. Mitto alia ex naturali Philosophia.

873 Huc spectant Sponsæ verba Cant. 1. 4. Nigra sum, sed formosa, sicut Tabernacula Cedar, sicut pelles Sal